

MARIJANSKI KONGRESI U POSABORSKOJ CRKVI

**U prigodi mariološko-marijanskog kongresa
u Zaragozi (3. — 12. X. 1979.)**

Još uvijek su prilično brojni i česti zborovi posvećeni pitanjima iz crkvenog života i djelovanja. Među takve skupove spadaju i mariološko-marijanski susreti koji nastoje unaprijediti bogoslovske prouke o Djevici iz Nazareta i osnažiti pobožnost vjernika prema Majci Božjoj. Kao sastavni dio tzv. **marijanskog** pokreta ti su znastveno-vjerski skupovi u dobroj mjeri utjecali na razvoj marijanske znanosti i pobožnosti među Božjim Narodom. S vremenom su postali stjecišta velebnih vjerskih manifestacija i susretaji istaknutijih ili manje poznatih kršćanskih bogoslova na kojima se zacrtavala budućnost mariološke znanosti.

Povijesne crtice

Početak marijanskih kongresa seže u predvečerje prošloga stoljeća (1895); premda im povod bijahu marijanska hodočašća, ipak se organizacijski nadahnule na euharistijskim kongresima. Otada već desetljećima obilaze širom katoličkog svijeta i održavaju se posebno u »latinskim zemljama« na razini biskupija, pokrajina, naroda ili pak na međunarodnom planu. Dok je biskupijske i pokrajinske kongrese gotovo nemoguće slijediti zbog njihove brojnosti i učestalosti, dotle su povjesničari mariologije zabilježili slijedeće međunarodne susrete: Lyon (1900), Fribourg (1902), Rim (1904), Einsideln (1906), Zaragoza (1908), Salzburg (1910), Trier (1912). Tada su zbog ratnih neprilika utihnuli, da bi se pojavili tek 1950. Te je naime godine naš mariolog dr. fra Karlo Balić nastavio prekinuti niz marijanskih i započeo seriju marioloških kongresa. Tako je rimski susret (1950) bio Prvi mariološki i Osmi marijanski međunarodni kongres. Otada se susreti održavaju susljedno, jedan iza drugoga, i to slijedećim redom: Rim (1954), Lourdes (1958), Santo Domingo (1965), Lisabon-Fatima (1967), Zagreb-Marija Bistrica (1971), Rim (1975), Zaragoza (1979).

Dok su prvi susreti organizirani gotovo spontano, dotle je u drugom razdoblju Sv. Stolica (1958) povjerila Balićevoj **Marijanskoj akademiji** brigu oko programiranja, pripremanja i održavanja tih skupova. U tom joj poslu pomažu mariološki instituti iz raznih zemalja, a Akademija upravo preko kongresa usklađuje rad tih društava i promiče svestraniju suradnju među mariološkim pregacima. K tomu Akademija se briga i za tiskanje zbornika teoloških radova s dotičnih skupova.

Teološko-pastoralna značajka

Ispočetka su marijanski susreti bili pretežno pastoralnog i pobožnjačkog značaja (marijanski kongresi), a potom su poprimili i znanstveni karakter, jer se raspravljalo o bogoslovskim pitanjima u svezi s marijanskim otaj-

stvom (mariološki kongresi). Pedesetih godina našega stoljeća mariološka je znanost bila gotovo u središtu pozornosti katoličke teologije kad je u vrijeme Pija XII. dosegla svoj vrhunac. Tadašnja marijanska znanost bijaše zatvoreni sistem logično razrađenih skolastičkih zaključaka, utemeljena više na pobudnicama rimskih biskupa, negoli na svetopisamskim i ranopredajnim svjedočanstvima. Bijaše posebno zabrinuta za nove naslove i odlike Nazaretske Djevice, bez izrazite skrbi za Narod Božji kojemu bi i bogoslovska znanost trebala služiti.

To stanje se odrazilo i na presaborske marijanske susrete. Prvi rimski kongres održan u predvečerje proglašenja istine o Marijinu uznesenju raspravljao je o Djevičinu poslanju na temelju Pisma, dogme i crkvene povijesti. U središtu pozornosti bijaše raspra o Marijinu sudjelovanju u povijesti spasenja i o njenim možebitnim zaslugama **de condigno**. Drugi je susret obilježavao stotu obljetnicu Bezgrešnog Začeca i bio posvema posvećen toj Marijinoj odlici. Svu živost prisutnih izazvala je raspra o **debitum peccati**, tj. da li je Marija bila dužnica iskonskog grijeha. Lurdski je skup u prigodi stote obljetnice tamošnjih ukazanja bio obilježen proukama o **odnosu Crkve i Marije**. Na tom susretu mariolozi se podijeliše u dva tabora glede shvaćanja marijanske stvarnosti u Crkvi. Prva je grupa promatrala Djevicu u tijesnoj svezi i sličnosti s Kristom (kristološka mariologija), a druga je naglašavala Marijinu pripadnost, blizinu i sličnost s Crkvom čiji je najodličniji član (ekleziološka mariologija). Razriješidba čvora čekala je na Drugi vatikanski sabor koji je smjestio Marijino otajstvo u otajstvo Krista i Crkve.

I s pastoralnog gledišta kongresi bijahu odraz svoga vremena. Bijahu obilježeni svečanošću liturgijskih čina, beskonačnim procesijama i dugotrajnim, pomalo dosadnim pontifikalima. Bijahu to velebni izrazi liturgije Pija V. čija je skladna vanjština ulijevala sigurnost u moćnost crkvenih ustanova i na taj način hranila djedovsku vjeru ondašnjega puka. Iza gromoglasnih pohvala Majci Božjoj za vrijeme Pija XII. slijedila je saborska i posaborska prijeporna šutnja i trijeznost.

Posaborske preobrazbe

Obnova koju je zacrtao Sabor donijela je višestruke koristi u životu Crkve uopće, a na poseban način je utjecala i na marijanske susrete. To pak ne znači da su posaborski marijanski skupovi promijenili temu svojih istraživanja. Bio je promijenjen način obrade i pristup mariološkoj činjeničnosti imajući na umu svetopisamsku, kristološku i eklezijalnu usmjerenost i odnosnost Marijinog otajstva. K tomu treba još nadodati i ekumensko obilježje koje je od kongresa do kongresa bivalo sve prisutnije.

Posaborske prouke s područja marijanske znanosti pozivaju se sve više na Pismo i Predaju Crkve. Dok su prijašnja razmišljanja izdvajala Djevicu iz povijesti spasenja i udaljivali je od vjerničkog puka svojim zamršenim umovanjem, dotle novi pokušaji zbratimiše mariologiju ne samo s kristologijom, nego i s ekleziologijom i dodaše joj pastoralne smjernice.

Preobrazba je nastala i na području marijanske pučke pobožnosti. Ona je postala sve više **kristovska**, tj. ona koja vodi ljude Kristu, »središtu sve pobožnosti«. Izrazi te pobožnosti očituju se sve više iskustvom zajedništva i selilaštva (hodočašća) i idu za tim da pomognu vjernicima da obnove svoju vjernost Kristu, koji je jedini put k Ocu (Iv 14, 6).

Otada marijanska znanost i pobožnost vjerojatno raspolažu s manjom publikom, ali zato svjesnijom i spremnijom da poput Marije prihvati Riječ Božju, o njoj razmišlja i sprovede je u život. Posebni naglasak stavljen je na **marijansku pučku pobožnost** kao stvarnost veoma prisutnu u Božjem Narodu. Nastoji se evangelizirati tu pobožnost. Očistiti je od natruha vremena i do-

mišljanja bolesnih mašta. Možda je ponekad u toj pobožnosti bio krivo postavljen odnos između Krista i Djevice, možda se ponekad od Marije stvarao mit i pripisivale joj se stanovite odličnosti u najvišoj mjeri, možda su privatne objave bile stavljene na razinu Objave koju je Bog povjerio svojoj Crkvi. Zbog toga posaborska obnova na području marijanske znanosti i pobožnosti nastoji ponovo evangelizirati pučku pobožnost i prikazati Marijin lik na temelju novozavjetnih spisa u evanđeoskoj svježini i jednostavnosti službenice Gospodnje, one koja je blažena jer je povjerovala (Lk 1, 45).

U toj obnovi posaborske Crkve i marijanski susreti na svom području postigli su stanovite uspjehe. Na crti saborskih smjernica o povratku na izvore, četvrti je marijanski susret u Santo Domingo obrađivao temu od izuzetne važnosti za buduće usmjerenje mariološke posaborske znanosti: **Marija u Novom Zavjetu**. Bijaše to povijesni susret između teologa-mariologa i egzegeta. Osobito zanimanje prisutnih pobudila je metoda koja se ima primijeniti u tumačenju svetopisamskih marijanskih tekstova. Potom su slijedila tri skupa koji uznastojahu istraživati **štovanje Bogorodice kroz stoljeća**. Fatimski je obrađivao početke marijanskog štovanja do 5. st., zagrebački od 6. do 11. i rimski od 12. do 15. stoljeća.

Osim nastojanja oko obnove organizatori i sudionici marijanskih susreta su pokazali i ekumensku skrb. Tako, počevši od santodominikanskog, skupovi bijahu otvoreni sudjelovanju odijeljene braće i razgovoru o ekumenskim pitanjima ukoliko su ova povezana s mariološkom problematikom. S tim u svezi saragoški kongres bi trebao donijeti više svjetla i konkretnijih rezultata.

Kongres u Zaragozi

Kao mjesto slijedećeg marijanskog susreta izabrana je Zaragoza, gdje se od davnine nalazi svetište Majke Božje Pilarske. To je jedno od duhovnih središta španjolskog naroda koji je poznat po svojoj tisućljetnoj vjernosti Kristu i Mariji. Španjolska Crkva želi da taj skup postane općenarodni događaj. Zbog toga ga nastoji svestrano pripremiti. U pripremama sudjeluju gotovo sve župe i biskupije, a katehetski je centar izradio nekoliko marijanskih kateheza u koje se upućuju polaznici vjerskog odgoja.

Mariološki dio susreta logični je nastavak dosadašnjih kongresa te raspravlja o **Štovanju Bogorodice u 16. stoljeću**. Ovaj put istraživalačko područje je ograničeno na razdoblje crkvene povijesti kad nastaje Reforma. Gaje se osnovane nade da će ovo područje pružiti dovoljno materijala za jedan plodniji ekumenski dijalog. Želi se naime osvijetliti stanje mirijanske pobožnosti i znanosti u predvečerje zapadnog raskola, potom uočiti prvotni stav začetnika Reforme glede marijanske stvarnosti i na kraju ispitati stanje poslije raskola i katolički stav zauzet na Tridentskom saboru. Vjeruje se da upravo to razdoblje, još uvijek dovoljno neistraženo s mariološkog gledišta, može pomoći da se uoče zajedničke, dodirne točke između katolika i odijeljene braće koje su u ono vrijeme vjerojatno postojale. Prouke o vremenu nastanka Reforme nastoje pomoći onima koji se i danas zalažu za jedinstvo onih koji ispovijedaju svoju vjeru u istog Gospodina.

Rad na kongresu, kao što je to već običaj, odvija se u radnim, jezečnim skupinama i na zajedničkim sjednicama. Svoje sudjelovanje najavilo je oko stopeneset sudionika koji će u osam radnih grupa i na zajedničkim zborovima prikazati isti broj izvješća o izabranim temama. Premda radovi na ovom, kao i na dosadašnjim susretima, neće biti jednake teološke vrijednosti, ipak će predstavljati stanoviti doprinos za one koji se bave odnosnom problematikom.

Marija i današnje poslanje Crkve

Marijanski dio saragoškog susreta posvećen je pitanju sadašnjeg trenutka s područja marijanske znanosti i pobožnosti: **Marija i poslanje Crkve danas**. U odabiranju ove teme organizatori su imali u vidu pastoralnu djelatnost Crkve i mjesto koje Marija zauzima u toj djelatnosti. I ova tema bit će obrađena na plenarnim sjednicama i po radnim grupama. Raspravljat će se o nekim novijim temama, kao: Marija i uloga žene u Crkvi, Marija — uzor kršćanske zauzetosti za siromahe, kako prikazivati marijansko otajstvo u današnjoj katehezi? kako predočiti ono što Crkva vjeruje i uči o Djevici iz Nazareta u vjerskoj naobrazbi djece i omladine? Bit će riječi i o marijanskoj pučkoj pobožnosti kao sredstvu pastoralne obnove u Crkvi.

Cilj je saragoškog skupa, kao i dosadašnjih marijanskih susreta, unaprijediti ne samo bogoslovske prouke o Marijinu otajstvu uvijek u svezi s otajstvom Krista i Crkve, nego i pokušati obnoviti vjeru u Boga u Božjem Narodu, onu vjeru koja je bila svojstvena Djevici iz Nazareta. Kongres bi po zamisli organizatora trebao označiti novu postaju u životu Crkve u Španjolskoj, koja u sadašnje vrijeme živi korijenite društveno-političke promjene. Zbog toga susret želi biti prigoda da Božji Narod razmišlja o vrednotama koje se ne mijenjaju, da postane svjestan činjenice kako se ne može biti odan Mariji a zanemarivati Radosnu vijest koju je navijestio njezin Sin, da se ne može ljubiti Krista i Djevicu a biti neosjetljiv na bijedu onih koji trpe. Marijanski susret u Zaragozi želi biti svenarodska duhovna obnova španjolske Crkve pod lozinkom: S Marijom Španjolska dolazi Kristu!

Dinko Aračić

KRŠĆANSKA ZAJEDNICA U TRAZENJU LITURGIJSKIH SLAVLJA

Belgijska Interdijecezanska pastoralno-liturgijska komisija (C. I. P. L.) organizira svake godine početkom srpnja liturgijski i muzički tečaj za animatore liturgijskih slavlja. Tako je i prošle godine (1978) od 9. do 14. srpnja organizirala u novom sjemeništu u Namuru tečaj kojemu je prisustvovalo 140 osoba. Cilj je tečaja bio da spremi animatore liturgijskih slavlja, razmijeni iskustva i dade poticaj za daljnji rad. Opća tema tečaja je bila: **Žive kršćanske zajednice u traženju liturgijskih slavlja**.

Ovakav liturgijski godišnji tjedan omogućava sudionicima muzičku formaciju, jer im stoje na raspolaganju razni muzički instrumenti: orgulje, gitare, flaute. Također imaju mogućnost i za pjevanje: solo pjevanje, polifoniju, dirigiranje. Druga se grupa sudionika bavi naviještanjem Božje riječi, proučavanjem liturgijskih tekstova, slavljenjem s djecom, strukturom raznih liturgija, slavljinama za razne prigode itd.

Vrhunac dnevnog doživljavanja na tečaju bila je liturgija dotičnog dana, za koju su se svi zajednički spremali. Osim Mise organizirana su i druga slavlja (neuharistijska), npr. 11. srpnja priprava za svetkovinu sv. Benedikta, drugih puta komunitarni život kršćana te veliko bdijenje uz vatru i pjevanje psalama do kasno u noć.

Predavanja su se održavala u jutarnjim satima, a držao ih je vel. **Paul De Clerck**, profesor na teologiji u Bruxelles-u. On je govorio o slijedećim temama:

- Euharistija u životu kršćanina i kršćanske zajednice;
- Različiti načini shvaćanja Euharistije kroz povijest;
- Liturgija Riječi;
- Euharistijska liturgija;
- Liturgijske knjige, strukture i stvaralaštvo.

Ovdje donosimo kratak sažetak tih predavanja, jer im je problematika aktualna i jer to mnogima može biti od koristi.